

Wrocław, dnia 20 września 2023 r.

Prof. dr hab. Łukasz Błaszczak
Zakład Postępowania Cywilnego
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Recenzja

rozprawy doktorskiej Pani magister Marty Gołuch pt. „Mediacja w sprawach cywilnych w praktyce sądowej”, Warszawa 2023 (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Wydział Prawa i Administracji)

I. Wprowadzenie

Podstawą do sporządzenia recenzji w przewodzie doktorskim jest uchwała z dnia 20 czerwca 2023 r. Rady Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie powołująca moją osobę w charakterze recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania Pani magister Marcie Gołuch stopnia doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Przedmiotowa ocena została dokonana w oparciu o kryteria wskazane w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018, poz. 1668 z późn. zm.) (dalej jako: PSZWiN). Zgodnie ze wskazaną regulacją rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej (art. 187 ust. 1 PSZWiN). W myśl z kolei art. 187 ust. 2 USzWiN przedmiotem rozprawy doktorskiej powinno być oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne (art. 187 ust. 2 USzWiN). Z powyższego wynika, że rozprawa doktorska, po pierwsze powinna prezentować i odzwierciedlać ogólną wiedzę teoretyczną samego kandydata do stopnia, a po drugie w analizowanym przypadku powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej.

W związku z powyższym konieczne staje się ustalenie czy wskazane kryteria zostały spełnione w odniesieniu do przygotowanej przez Panią magister Martę Gołuch dysertacji.

II. Wybór tematu rozprawy doktorskiej

Na wstępie należy podnieść, że Pani mgr Marta Gołuch niewątpliwie prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną z zakresu postępowania cywilnego jako kandydatka do stopnia doktora

nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Wniosek ten można wyprowadzić na podstawie treści rozprawy doktorskiej.

Odnosząc się do rozprawy doktorskiej, na wstępie należy podkreślić, że Pani mgr Marta Gołuch podjęła w niej problematykę mediacji w sprawach cywilnych. Ocenę instytucji mediacji Autorka dokonała na podstawie praktyki sądowej. Zresztą sam tytuł rozprawy brzmi: „Mediacja w sprawach cywilnych w praktyce sądowej”. Tytuł przygotowanej rozprawy doktorskiej sugeruje, że mamy do czynienia z zagadnieniem istotnym nie tylko z punktu widzenia teoretycznego, ale i również praktycznego. O ile na chwilę obecną można zetknąć się wieloma różnymi pracami na temat mediacji i w ogóle alternatywnych form rozwiązywania sporów, o tyle do tej pory nikt jeszcze nie zgłębił w szerszym (monograficznym) zakresie tematyki mediacji w praktyce sądowej. Nie ulega przy tym wątpliwości, że problematyka ta wykazuje duży potencjał do prowadzenia badań naukowych, a w konsekwencji także do wyprowadzenia określonych wniosków (postulatów, założeń). Uczynienie przedmiotem rozważań zagadnienia mediacji w sprawach cywilnych w świetle praktyki sądowej uznać należy za właściwy kierunek, który może być podstawą do opracowania rozprawy doktorskiej. Wszystko jednak zależy od ujęcia samego tematu, autorskiego podejścia do zagadnienia oraz zestawienia go z zagadnieniami teoretycznymi, które niewątpliwie się tu pojawiają, a przynajmniej powinny zostać dostrzeżone przez Autorkę rozprawy doktorskiej. Pomimo, że temat wiąże się w sposób ścisły z praktycznym podejściem do przedmiotowego zagadnienia, to jednak uwzględniając standardy rozpraw doktorskich, powinien on zostać mocno osadzony w rozważaniach teoretycznych, a nie w rozważaniach o charakterze komentatorskim. W przypadku pracy doktorskiej Pani magister Marty Gołuch należy zauważyć, że obie formuły zostały zastosowane, tzn. z jednej strony Autorka bardzo mocno osadziła temat w rozważaniach teoretycznych, a z drugiej znów strony poczyniła liczne bardzo wartościowe uwagi praktyczne. Trudno się temu dziwić szczególnie, ponieważ przy tak zaprezentowanym temacie, rozważania teoretyczne siłą rzeczy musiały zostać wkomponowane w uwagi typowo praktyczne. Element praktyczny jest oczywiście cenny w rozprawach doktorskich jako dodatek wyjaśniający zastosowanie praktyczne danej instytucji tyle, że nie może on być kwintesencją samej pracy. Na szczęście w pracy doktorskiej przedstawionej do recenzji zarówno rozważania teoretyczne, jak i praktyczne są poczynione we właściwej proporcji. W tym zakresie nie mam żadnych zastrzeżeń, ponieważ proporcja ta jest właściwie dobrana do poszczególnych rozdziałów. Zresztą trudno sobie wyobrazić, aby temat wybrany przez Panią magister osadzał się tylko i wyłącznie w rozważaniach teoretycznych, bez wskazywania na liczne praktyczne aspekty. W przypadku nauki prawa procesowego cywilnego (ale i nie tylko) wszelkie rozważania mają służyć nie tylko teorii, ale i praktyce. I tak też jest w przypadku pracy Pani magister Marty Gołuch. Nauka może

dużo czerpać z przeprowadzonych przez nią rozważań na temat charakteru mediacji, roli mediatora, historii mediacji czy poszczególnych obcych regulacji dotyczących tej instytucji, a od strony praktycznej może się ona okazać wartościowym materiałem w pracy dla tych wszystkich, którzy zajmują się problematyką alternatywnych form rozwiązywania sporów oraz praktycznym ich zastosowaniem.

Temat wybrany przez Panią magister doskonale wpisuje się w dzisiejszą dyskusję na temat roli i znaczenia mediacji oraz pewnej refleksji czy mediacja jako alternatywa wobec państwowego wymiaru sprawiedliwości nie powinna mieć natury obligatoryjnej w tym sensie, że przed skierowaniem sprawy do sądu strony obowiązane byłyby skorzystać z mediacji. Mediacja zarówno kontraktowa, jak i tzw. sądowa, czyli ze skierowania sądu odgrywa dużą rolę w rozwiązywaniu różnego rodzaju konfliktów. Doskonale wpisuje się w nurt spraw cywilnych jako skuteczne remedium na wszelkie niedociągnięcia ze strony wymiaru sprawiedliwości. Co ważniejsze jednak daje możliwość wypracowania konsensusu, opartego na wzajemnym poszanowaniu i uwzględniającego interesu obu skłóconych stron. Pani magister zwróciła uwagę na wszelkie aspekty związane z mediacją prowadzoną w sprawach cywilnych. Szerokie ujęcie mediacji zarówno w aspekcie historycznym, jak i w świetle obecnie obowiązujących regulacji, a także wskazanie na szereg aspektów związanych z tą instytucją sprawia, że temat wybrany przez Panią magister uznać należy za bardzo dobry, a przy tym również wartościowy pod względem naukowym. Temat wybrany przez Panią magister niewątpliwie wnosi dużo do dyskusji co do roli i znaczenia mediacji jako alternatywnego sposobu rozwiązywania sporów. Również badania poczynione przez Autorkę pozwalają ocenić mediację od strony jej przydatności, szczególnie w perspektywie spraw cywilnych.

III. Metody badawcze zastosowane w rozprawie doktorskiej

W pracy zastosowano kilka metod badawczych. Autorka posłużyła się głównie metodą formalno-dogmatyczną, która sprowadzała się do analizy mediacji jako alternatywnego sposobu rozwiązania sporów. Omówienie istoty mediacji nastąpiło przy uwzględnieniu regulacji prawnej oraz poglądów zaprezentowanych w odniesieniu do tej instytucji. Wykorzystana została wykładnia językowa, systemowa i funkcjonalna. Ponadto zastosowana została także metoda historyczna, komparatystyczna oraz metoda empiryczna.

Metoda dogmatyczna oparta została głównie o dostępną literaturę przedmiotu, głównie krajową, pomocne okazało się także orzecznictwo sądów powszechnych.

Metoda historyczna pozwoliła przedstawić historię, rozwój i ewolucję mediacji na przestrzeni wieków. Autorka nawiązała do idei mediacji, wskazując, że jej początki można

odnaleźć w kulturze żydowskiej, buddyjskiej, hinduskiej, konfucjańskiej, chrześcijańskiej, a także w państwach islamu.

Z kolei metoda komparatystyczna umożliwiła pokazanie wspólnych i odmiennych cech mediacji w ramach poszczególnych systemów prawnych wybranych państw. Analiza obcych rozwiązań prawnych dokonana została wyłącznie w aspekcie niezbędnym dla wskazania przyjętych przez poszczególne państwa rozwiązań prawnych, które pozytywnie wpłynęły na liczbę prowadzonych mediacji i jej efektywność.

Metoda empiryczna z kolei umożliwiła analizę danych statystycznych zamieszczonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, a dotyczących przeprowadzonych postępowań mediacyjnych na przestrzeni lat 2016-2021. Analiza tych danych umożliwiła Autorce przeprowadzenie badań w zakresie liczby spraw skierowanych do mediacji; liczby spraw, w których doszło do ugody oraz skuteczności mediacji. Analiza przeprowadzona przez Panią magister i wyniki tej analizy są bardzo cenne i niewątpliwie wskazują na praktyczne zastosowanie tej instytucji.

Nie mam wątpliwości, że zastosowane w pracy metody okazały się przydatne i pomocne w ramach rozważań poczynionych w dysertacji. Kompleksowe podejście do zaprezentowanego tematu wymagało skorzystania ze wskazanych metod i w pełni je uzasadniało.

III. Struktura rozprawy doktorskiej, język pracy, warsztat naukowy, cele i tezy badawcze

Jeżeli chodzi o strukturę pracy doktorskiej, to została ona podzielona na sześć rozdziałów. Rozprawa doktorska liczy łącznie 242 strony. Wszystko to poprzedza „Wstęp”, w którym Autorka sformułowała cele badawcze, a kończy podsumowanie „Zakończenie”, w którym Autorka podsumowała dotychczasowe rozważania przeprowadzone w zakresie przyjętego w dysertacji tematu.

Recenzowana rozprawa doktorska została napisana co do zasady dobrą polszczyzną. Wywód jest klarowny, ale także zrozumiały i dla praktyka niebudzący żadnych wątpliwości. Konstrukcja zdań jest właściwa i przyjęty styl również nie budzi zastrzeżeń. Doktorantka potrafi w sposób jasny i przejrzysty prezentować swoje stanowisko. Wnioski wyprowadzone w rozprawie doktorskiej są zrozumiałe i nie budzą zastrzeżeń.

Odnosząc się z kolei do warsztatu naukowego, to w tym względzie mam najpoważniejsze zastrzeżenia. Autorka, co prawda, wykorzystała znaczną ilość prac, ale można tu dostrzec pewne braki. Zapewne wynikało to z pośpiechu związanego z jak najszybszym zakończeniem rozprawy doktorskiej. Pani magister jednakże powinna zdawać sobie sprawę, że przygotowanie pracy doktorskiej, to nie przygotowanie pracy magisterskiej. Braki w zakresie bibliografii dotyczą

opracowań głównie z zakresu prawa procesowego cywilnego, ale także z zakresu prawa cywilnego i mają one ścisły związek z tymi zagadnieniami, do których Autorka nawiązuje w rozprawie. Mam wrażenie, że dobór literatury następował przypadkowo i dość chaotycznie. Na marginesie należy jedynie podnieść, że literatura w zakresie samego arbitrażu nie została zebrana w sposób wyczerpujący, a ograniczona została jedynie do kilku pozycji (str. 33 i n.). Podobnie przy definiowaniu postępowania cywilnego i sprawy cywilnej przedstawiona bibliografia ogranicza się wyłącznie do pozycji podręcznikowych i to jeszcze na dodatek nie do wszystkich, lecz wybranych. W kontekście sprawy cywilnej mamy bardzo dużo pozycji naukowych, które winny być wykorzystane, a nie wiedząc czemu Autorka z nich nie skorzystała. Identyczna refleksja jawi się także, gdy chodzi o inne zagadnienia w tym chociażby dotyczące mediacji sądowej, postępowania mediacyjnego, umowy o mediację, wpływu mediacji na bieg terminów przedawnienia. W tym zakresie mam niedosyt, ponieważ Autorka nie pokusiła się o szersze odniesienie się do istniejącej w tym zakresie literatury. Przed publikacją rozprawy doktorskiej należałoby koniecznie uzupełnić bibliografię i postarać się aby nie była ona wybiórcza, lecz w pełni kompletna.

Głównym celem rozprawy doktorskiej jest analiza mediacji w sprawach cywilnych w aspekcie praktyki sądowej oraz udzielenie odpowiedzi na pytanie czy zapewnienie efektywnego korzystania z mediacji w sprawach cywilnych na poziomie pozwalającym na odciążenie sądownictwa, wymaga wprowadzenia zmian legislacyjnych w tym m.in. dotyczących obligatoryjności postępowania mediacyjnego. Kwestia ta stała się jedną z najważniejszych, z którymi przyszło zmierzyć się doktorantce. Autorka rozprawy doktorskiej wyróżnia powody, dla których analiza tytułowanego zagadnienia okazała się niezbędna. Wśród tych powodów można wyróżnić następujące: - po pierwsze, mediacja jest uznana za jeden z najskuteczniejszych sposobów rozwiązywania sporów; - po drugie, jest tańszym i szybszym sposobem niż droga sądowa; - po trzecie, mediacja jest skierowana na dialog i współpracę; po czwarte, jest ona dość elastyczna; - i wreszcie po piąte, mediacja pozwala objąć niemalże wszystkie sprawy cywilne. Jednocześnie, przy tak postawionym celu, Pani magister podjęła próbę zidentyfikowania przyczyn obecnego niedostatecznego wykorzystania mediacji, które ujawniły się w praktyce sądowej. W tym celu doktorantka przeprowadziła analizę danych i analizę statystyk dotyczących wpływu mediacji na postępowania sądowe, jak i również częstotliwości korzystania z tej formy rozwiązywania sporów. Pani magister na wstępie swojej rozprawy doktorskiej postawiła dość istotne tezy, które następnie dowodziła. Przede wszystkim uznała, że mediacja w sprawach cywilnych jest ważną alternatywną metodą rozwiązywania sporów i może być stosowana z poszanowaniem prawa do sądu i zasady sądowego wymiaru sprawiedliwości. Wskazane jest przy tym rozważenie, aby mediacja była obligatoryjna i obowiązkowa w sprawach cywilnych

oczywiście z uwzględnieniem specyfiki danej sprawy. Istotnym elementem postępowania mediacyjnego jest osoba mediatora i dla wzmocnienia autorytetu mediatora zasadne jest rozważenie uczynienia go zawodem zaufania publicznego. Tezy te mają kluczowe znaczenie dla praktyki i uznać należy je za niezwykle istotne dla postulowanych zmian ustawodawczych w tym zakresie. W szczególności obligatoryjność mediacji i postulat uczynienia z zawodu mediatora zawodu zaufania publicznego zasługują na pełne poparcie. Jeżeli mediacja byłaby obligatoryjna, to jednocześnie należałoby zastanowić się, czy wówczas pozew powinien być odrzucony czy też powództwo oddalone z uwagi na kwestię przedwczesności. Z kolei sprawienie, że mediator byłby zawodem zaufania publicznego powodowałoby konieczność stworzenia odpowiedniej regulacji w tym zakresie. Postulat ten powinien w identyczny sposób zostać zrealizowany w stosunku do arbitrów. Jeżeli mediatorzy mieliby być zawodem zaufania publicznego, to dlaczego nie objąć tym samym statusem również i arbitrów. Uwzględniając treść rozprawy doktorskiej należy wskazać, że udało się Pani magister potwierdzić przedstawione we wstępie tezy naukowe. Założenia przyjęte w pracy są jak najbardziej realne, ale co ważniejsze wydają się być niezbędne dla zwiększenia popularności mediacji jako alternatywnego sposobu rozwiązywania sporów.

W warstwie praktycznej niewątpliwie Autorka wykazuje dużą znajomość przepisów i poszczególnych regulacji. W sposób właściwy zestawia je i wyprowadza określone wnioski. Praca doktorska, co prawda, nie jest komentarzem co do praktycznego zastosowania poszczególnych instytucji, lecz powinna charakteryzować się oryginalnym podejściem do danej kwestii. I tak też się stało w przypadku recenzowanej rozprawy. Poza wątkami czysto praktycznymi, wiele miejsca zajmuje analiza teoretyczna związana z różnymi kwestiami powiązаныmi czy to w sposób pośredni, czy bezpośredni z samą mediacją.

IV. Treść pracy i wnioski rozprawy

Odnosząc się już do samej treści rozprawy doktorskiej, to chciałbym zwrócić uwagę jedynie na te kwestię, które - moim zdaniem - powinny znaleźć się w rozprawie, a zostały pominięte oraz te, które - z mojego punktu widzenia - są co najmniej kontrowersyjne lub z pewnych względów zbędne. Odniosę się również do tych zagadnień, które w opinii recenzenta zostały zmarginalizowane i to w znacznym stopniu.

W rozdziale I zatytułowanym „*Sądowe a alternatywne metody rozwiązywania sporów (ADR)*” Autorka poddała analizie pojęcie konfliktu, sądowe metody rozwiązywania sporów, alternatywne metody rozwiązywania sporów oraz zwróciła uwagę na problematykę mediacji w systemie prawa, a także na jej miejsce w ramach alternatywnych metod rozwiązywania sporów. W odniesieniu do ostatniej kwestii, to wydaje się, że w szerszym zakresie należałoby omówić

arbitraż jako alternatywny wobec wymiaru sprawiedliwości i zestawić go w szerszym zakresie z samą mediacją. Autorka zaledwie w kilku zdaniach odniosła się do sądownictwa polubownego i to na poziomie dość podstawowym. Należałoby jednak w rozprawie zaznaczyć czym różni się arbitraż od państwowego wymiaru sprawiedliwości i dlaczego jest on skuteczniejszą formą rozstrzygania sporów prawnych. Ponadto warto byłoby zwrócić uwagę na kwestię samej umowy o arbitraż oraz umowy o mediację i zastanowić się, a przy tym także rozważyć kwestię kumulatywnych umów procesowych, które zawierają odwołanie do arbitrażu oraz do mediacji w sposób alternatywny w zależności od tego kto zainicjuje postępowanie. Omawiając mediację jako alternatywny sposób rozwiązywania sporów należało w szerszym zakresie odnieść się do spraw cywilnych, w których może dojść do mediacji. Tymczasem Autorka na str. 36 ograniczyła się zaledwie do minimum. Skoro mediacja ma odgrywać istotną rolę w systemie prawa procesowego cywilnego, to należałoby zwrócić uwagę na te sprawy, które wykazują zdatność mediacyjną oraz na te sprawy, które takiej zdatności nie wykazują, a jednocześnie zastanowić się dlaczego tak jest i co uczynić, aby upowszechnić mediację. Rozdział ten, jak można sądzić, ma charakter wstępny i niejako wprowadzający do dalszych uwag.

Rozdział II zatytułowany „*Historia, rozwój i stosowanie instytucji mediacji*” skupia się na omówieniu przede wszystkim aspektów historycznych mediacji. Pod tym względem jest to interesujący rozdział, aczkolwiek mam zastrzeżenia, gdy chodzi o omawianą tu mediację w kontekście postępowania cywilnego. Autorka zaledwie w kilku zdaniach omawia postępowanie cywilne, a tymczasem winna odnieść się do obowiązujących w tym zakresie koncepcji, a także w znacznie szerszym zakresie omówić pojęcie sprawy cywilnej. Ten wątek powinien zostać znacznie bardziej rozbudowany. Sprawa cywilna występuje jako sprawa cywilna w znaczeniu materialnym i formalnym. Przykładowo sprawa cywilna w znaczeniu formalnym może być wcześniej sprawą administracyjną, która na skutek wniesionego odwołania przekształca się w sprawę cywilną. Pytanie czy w takim przypadku jest możliwość przeprowadzenia mediacji?

Gdy chodzi o przedmiot mediacji, to Autorka trafnie go diagnozuje, niemniej jednak kwestia zdatności ugodowej powinna zostać zbadana pod kątem wszystkich spraw cywilnych. Zdatność ugodowa jest na tyle szerokim zagadnieniem, a jednocześnie na tyle ważnym, że uwaga doktorantki powinna skupić się na tym aspekcie i to bez ograniczenia się do kilku zdań. Podobna uwaga rodzi się w odniesieniu do omawianej tu kwestii zasad mediacji. Zasady te zostały omówione w minimalnym zakresie i bez głębszej analizy. Przy mediacji prywatnej powinno zostać rozwinięte zagadnienie umów mediacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem ich natury i skutków. Te wszystkie wątki wymagają szczegółowego omówienia. Jest to rozdział ważny dla pracy, ponieważ od strony metodologicznej Autorka rozprawia się z wieloma wątpliwościami i dlatego też poszczególne zagadnienia powinny zostać poddane o wiele głębszej analizie.

Rozdział III zatytułowany „*Mediator*” jest jednym z najważniejszych rozdziałów w całej pracy. Pani magister omawia w nim instytucję mediatora oraz jego rolę w postępowaniu mediacyjnym. Uwaga Autorki skupia się również na problematyce krajowego rejestru mediatorów oraz zintegrowanego systemu kwalifikacji. Za istotne uznaję uwagi Pani magister na temat zasad etycznych mediatora. Nie ulega wątpliwości, że mediator powinien kierować się w swojej pracy określonymi standardami, które zapewnią uczciwe i sprawiedliwe podejście do sprawy, a ponadto zapobiegą unikaniu konfliktu interesów. Zadaniem mediatora jest zagwarantowanie właściwego przebiegu mediacji, co oznacza, że musi on stworzyć bezpieczną i rzeczową przestrzeń do prowadzenia rozmów o konflikcie. Przez to także na jego barkach spoczywa bardzo duża odpowiedzialność za los samych stron, jak i również za to, aby mediacja przyniosła oczekiwany efekt. Pani magister słusznie zwraca uwagę na wiele aspektów związanych z pracą mediatora i spostrzeżenia w tym zakresie należy uznać za niezwykle istotne.

Rozdział IV zatytułowany „*Regulacje zmierzające do upowszechnienia mediacji*” dotyczy głównie przesłanek zasadności skierowania stron do mediacji. Autorka rozprawy doktorskiej zweryfikowała wykorzystanie instytucji spotkań informacyjnych oraz przeprowadziła w tym zakresie szczegółowe badania. Pani magister posłużyła się tabelami informacyjnymi, które obrazują odsetek spraw spośród ogółu spraw cywilnych wpływających do sądów powszechnych w okresie 2017-2021 r., w których przeprowadzono spotkania informacyjne. Badania te są niezwykle inspirujące i przydatne do dyskusji na temat znaczenia i roli mediacji.

Rozdział V zatytułowany „*Praktyczne wykorzystywanie instytucji mediacji*” oparty został głównie na danych statystycznych, co bynajmniej nie umniejsza wartości tego rozdziału. Dane te dotyczą liczby spraw, które ogółem wpłynęły do sądów powszechnych, liczby spraw, w których istniała możliwość przeprowadzenia mediacji oraz liczby spraw skierowanych do mediacji z podziałem na lata. Co istotne to, iż Pani magister przeprowadziła analizę danych zebranych w tabelach, wyprowadzając przy tym ważne wnioski. Nie mam zastrzeżeń, gdy chodzi o ten rozdział. Natomiast należałoby się zastanowić, czy przypadkiem ten rozdział nie powinien być połączony z rozdziałem wcześniejszym.

Rozdział VI zatytułowany „*Mediacja w wybranych ustawodawstwach – dobre i złe praktyki dla Polski*” odnosi się głównie do uwag prawnoporównawczych. Autorka sięga po rozwiązania obowiązujące w Chorwacji, Kanadzie, czy we Włoszech. Wydaje się, że wskazane rozwiązania są nieco przypadkowe, a jeżeli już Autorka rozprawy doktorskiej zdecydowała się na ich omówienie, to powinna znacznie je rozwinąć o inne jeszcze państwa.

Wnioski wyprowadzone w pracy co do zasady są kompletne. Każdy z rozdziałów kończy się podsumowaniem, co jest bardzo dobrym rozwiązaniem.

Podsumowując uwagi dotyczące treści rozprawy doktorskiej, to należy stwierdzić, że poszczególne rozdziały przedstawiają co do zasady wartość merytoryczną z punktu widzenia całości rozważań poczynionych przez Autorkę. Rozważania te prowadzone są zasadniczo na właściwym poziomie naukowym. Treść rozprawy w niektórych miejscach budzi zastrzeżenia, ale w tym znaczeniu, że - moim zdaniem - pewne wątki powinny zostać jeszcze bardziej rozwinięte, aby można było uznać pracę za w pełni kompletną. Niezależnie od tego treść rozprawy doktorskiej jest akceptowalna i zasługuje na pozytywną ocenę. Z oczywistych względów nie jestem w stanie ustosunkować się do wszystkich kwestii poruszonych przez Autorkę. Niemniej jednak w ramach niniejszej recenzji starałem się zwrócić Doktorantce uwagę przynajmniej na te zagadnienia, które warto byłoby rozszerzyć lub dopisać. Dostrzeżenie pewnych błędów nie ma na celu napiętnowania przedmiotowej rozprawy, nawet unikałbym stwierdzenia, że są to uwagi krytyczne. Proponowałbym potraktowanie tych uwag jako sugestii recenzenta, których uwzględnienie mogłoby sprawić, iż rozprawa przedstawiona mi do recenzji po jej publikacji byłaby opracowaniem naukowym bardzo dobrym i na bardzo wysokim poziomie naukowym.

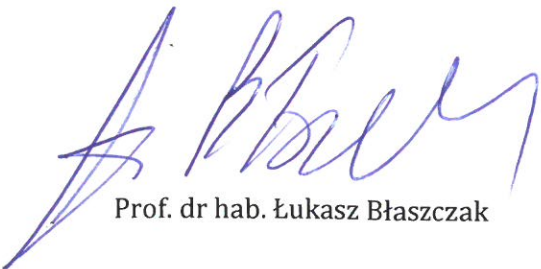
Biorąc pod uwagę treść rozprawy doktorskiej, należy podnieść, że wykazuje ona znaczne walory poznawcze i niewątpliwie zawiera odniesienie do zagadnień, które mają istotne znaczenie w praktyce.

V. Konkluzja

Uważam, że przedłożona mi do recenzji rozprawa doktorska Pani magister Marty Gołuch może być podstawą do dalszego procedowania z uwagi na to, że spełnia ona podstawowe kryteria przewidziane dla rozpraw doktorskich. Ocena pracy jest jednoznacznie pozytywna.

Jako rozprawa doktorska stanowi ona przykład oryginalnego rozwiązania określonego w niej problemu naukowego i stanowi przy tym oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe z pełnym przeświadczeniem rekomenduję nadanie Pani magister Marcie Gołuch stopnia doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Prof. dr hab. Łukasz Błaszczak